

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 " — "
Negyed évre	1 " 50 "
Egyes szám ára	6 "
Külföldre egy évre	8 " — "

Ezen lap megjelenik
hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábos garmond
sorért vagy annak térfogatáért
4 kr., s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bérletdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyilttér” rovatban
közlendő cikkek soronként
10 kr. díjért közöltnék.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Sprencz György szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetmények, nyilttéri cikkek, stb. a kiadóhivatalban fogadtatnak el.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld” cz. politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenkint jelenlegi nagyságában 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre	6 frt — kr.
Fél évre	3 frt — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre	8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

Az előfizetési pénzeket kérjük Kézdi-Vásárhelyre a kiadó-hivatalba küldeni.

A „Székelyföld” kiadó-hivatala.

Községi nyomoruságok.

VII.*

Községi nyomoruságaink közé tartozik a szegény-ügy és illetőség kérdése is, melynek megoldására már valóban elérkezett az idő.

A mai modern felfogás, humanizmus és hatósági rendeletek alapján is az volna a kötelessége minden községnek, hogy szegényei ellátásáról gondoskodjék. Ez némely községben meg is van, de a legtöbb községet oly sáskamódra szállják meg a szabadon beköltözők, hogy csaknem elviselhetetlen terheket rónak a községekre.

*) Lásd a „Székelyföld” 1885. 101., 102., 103., 104. és 1886. 2., 8. számain.

Az illetőség kérdése iránt nincs biztos tájékoztatás. Azért nagyon kíváncsiak volna, hogy törvény útján szigorú pontossággal iratnék körül az illetőség meghatározása.

Ha már elvben elfogadtatott az, hogy minden magyarországi lakosnak valamely községhez kell tartoznia, akkor másrészt a községeknek is módot és alkalmat kell nyújtani arra, hogy az így elvállalt kötelezettségeket el is viselhesék s ezáltal a községek túl ne terheltesse.

Míg a szegény, hat-hét gyermekkel bíró családapa, ki a községben született s annak kötelékében és kicsinységétől fogva terheit viselve, becsületben már élete jobb részét átélte, betegsége, elszegényedése esetén alig számíthat a község segélyére: addig egy bevándorlott törvénytelen anya, a vadházasságban élő jövevények, kik rövid idő alatt egy-két vagy több törvénytelen gyermekkel szaporítják a község lakosságának számát, rendszeren kiváltságokat élveznek. Így felnevelkednek a község költségén, míg munkaképesekké lesznek, s ekkor odább állanak. A község rendszeren időnként csak akkor vesz tudomást róluk, midőn odavaló illetőségük folytán egy-egy jó összeg kórházi illetőséget vagy rabtartási költséget követelnek tőle.

A legtöbb és legbonyolultabb illetőségi kérdéseket az ilyen anyák s ezek gyermekei okozzák a községekben.

De még az is számít valamit, hogy az ilyenek szemlélete folytán a község-

ben a közérkölciség tényezői gyengülnek, elősegítetik a könnyelműség a vadházasságok és törvénytelen gyermekek szaporodása körül és tagadhatatlanul csökken a népben a vallásosság és jó erkölcsök iránti érzék.

Mind oly fontos és számbaveendő körülmények, melyek utóvégre is a község szellemi és anyagi hanyatlására, elkorcsulására és elsatnyulására vezetnek.

Falusi.

A keleti válság. A kanócz a löporos hordó mellett erősen szilánkol s a diplomaták azon esnek kétségbe, hogy miként tapossa el azt Európa. Két oldalról is meggyült a hatalmak baja. Görögország, dacára az egész télen át történt kapacitálásoknak, ragaszkodik ka-lindos hadi vállalatához. A nemzetközi flotta-tüntetés csak azt volt képes megakadályozni, hogy a görögök ki ne kössenek Kandiában, hol a fellázadásra minden hajlandóság megvan. A görög politika szeméi a Balkán eseményeire lesnek, s ha ott kitör a mozgalom, György király sem fog késmi a hadúzenettel. A diplomácia tehát a Balkánra központosítja gondját. De tán épen ezért a bolgár fejedelemség kérdése egyre bonyolultabbá lesz, sőt európai válsággal fenyeget. A nagyköveti értekezlet, mely a bolgár megbízott távozása után fölcszlott, hír szerint ismét felvette a tárgyalás fonalát. De kíváncsiak vagyunk, hogy milyen bázist talál hozzá. Eddig sem a szultán, sem a fejedelem nem hajlandó engedni a főkörmányzóvá ki-nevezés időtartamának differens kérdésében. A fejedelem válasza a porta leiratára határozottan ragaszkodik a február 1-i egyezményhez. E merev magatartást a fejedelem népe aspirációival okolja meg s erre annál több alapossággal hivatkozhatik, mert

a mult héten Szófiába összehívta a bolgár notábeleket gyűlését, tájékoztatni magát a közhangulatról és sajnosan győződött meg, hogy a bolgár polgárság java nincs megelégedve sem a helyzettel, sem a Karavelow-kormányval. Ez alkalommal igen heves nyilatkozatok tétethettek, mert egy távirat szerint a fejedelem óvást emelt „bizonyos szavak ellen” s aztán — ott hagyta a notábeleket. — Ha a bolgár kérdést mihamarabb nem oldják meg a hatalmak, Oroszország valószínű fogja fenyegetéseit s okkupálja Bulgáriát. E célzattal hozzák az orosz lapok összefüggésbe a czár utazását Krimia, hol két hadtest fog ezuttal tiszteletére központosítani és két új hadihajó bocsátatik Szebasztopolban vízre.

Országgyűlés.

A képviselőháznak szombaton változatos, de csendes lefolyású ülése volt. Legnagyobb érdeklődés mutatkozott a hontmegyei kérvény tárgyalása iránt. A napirend előtt Istóczy Győző beterjesztette a tőzsze-adóról szóló törvényjavaslatát, melynek indokolása az ápril 14-én tartandó ülés napirendjére tűzetett. Ezután megkezdtek a községek rendezéséről szóló törvényjavaslat általános tárgyalását. Dárday Sándor előadó a bizottsági jelentés értelmében beszélt a javaslat mellett, kérvén annak elfogadását; egyúttal a bizottság részéről határozati javaslatot terjesztett be az iránt, hogy a helyi rendszetnek gyakorolhatása tárgyában a községek bizonyos jurisdikcióival ruháztassanak fel. Grünwald Béla a törvényjavaslat végleges elfogadását attól teszi függővé: vajjon az abban foglalt intézkedésekre vonatkozó módosításai és javaslatai elfogadtatnak-e, vagy nem? Justh Gyula a szélső baloldal gyakori helyeslései között kemény ítéletet mondott a javaslatról. Hatá-

A „Székelyföld” tárczája.

Emlékbeszéd

néhai Gál Sándor székely honvéd-ezredes életéről.

(A csikmegyei honvédegyetemnek 1886. évi márczius 18-án tartott rendes évi nagygyűlésén felolvasta Benedek István volt honvéd és egyetemi titkár.)

(Vége.)

Gál az agyagfalvi gyűlésben is jelentékeny részt vett.

A magyar nemzet ősi alkotmányának visszaállítását még csak remélni sem merő, a szabadság eszméjével megbarátkozni katonai elfoglaltságánál fogva nem tudó, a székely ezredeknél szolgáló némely főbb tisztnek indolens, jobban mondva az ellenség részére használó cselfogásai miatt 1848. okt. 2-án bekövetkezett katasztrófa után Gál Sándor a Mátyás-huszárok, önkéntesek és a háromszéki székelyekkel Háromszékre húzódott.

Az egész Erdélyben s így a Székelyföldön is a német katonai uralom felülkerekedett, csak Háromszék tartotta még magát; ekkor a szebeni General-Commando hatalmas rendeletére a brassói katonai parancsnok, Gedeon generális, fenyegető intézkedések mellett felszólította a fegyver-leletételre; azonban Háromszék, élén Berde Mózes kor-

mány-biztossal, a capitulálást visszautasította, mire Gedeon Heytával Köpeczet lövetni kezdte. Háromszék fegyverben levő népe Dobai ezredes, Klement őrnagy, Horváth Ignác és Gál Sándor századosok vezénylete alatt a csatát elfogadta, Heytét megverte és futásra kényszerítette, de megverte a német sereget Földvár-, Hermán- és Prázmárnál is. Horváth és Gál ki is nevezettek őrnagyokká kitűnő vitézségükért.

Háromszék mindenfelől fenyegetve lévén, Berde kormánybiztos a központi bizottságot Seps-Szentgyörgyre összehívta, s elhatározta a fegyverleleteli alkudozást időhalogatás szempontjából azon reményben, hogy talán nyílik tér az újból leendő fellépésre. Gál a nem capitulálás híve volt, s indítványára Mátyás-huszárokat és önkénteseket polgári ruhába öltöztették, elszállásolták s úgy mondvá dugdosták. Macskási Antalt és Urházit titkon elküldték, hogy a hír szerint Erdélybe már bejött Bem generálist felkéréssek s a ruhájukba varrott iratot neki adják. A küldöttek Maros-Vásárhelyt Bem megaláltatás s az iratot neki átadták.

Bem a minisztérium által a székelységről, annak nevezetesebb férfairól s így Gál Sándor egyéniségéről is informálva lévén, őt az 1-ső székely ezredhez 1849. január hó

14-én ezredesnek nevezte ki s egyúttal meghagyta, hogy az ezredparancsnokságot azonnal vegye át. A kinevezést Macskási vitte meg Gálnak.

Ezen kinevezési hír csakhamar eljutott Szebenbe. A General-Commando hatalmas rendeletet küldött az 1-ső székely ezred parancsnokának, meghagyván, hogy a csiki határszéleket katonasággal lássa el és oda behatolni akaró Gál Sándort csapatjával tartóztassa fel. A rendelet végrehajtására az intézkedés megtételére, Gál Ignác segéd-tiszt azokat elkészítette, de mielőtt kiadhaták volna, az ügy egészen más fordulatot vett, mert Gál Sándor már itt volt. Ezalatt ugyanis Bemnek Urbánnal szemben nyert egy pár szerencsés csatája Puchner erdélyi katonai főhadvezér eddigi intézkedéseinek megváltoztatását vonta maga után, miáltal Gálnak alkalom nyílt arra, hogy Bem rendeletét akadály nélkül végrehajtsa.

Összeszedte a Háromszéken levő Mátyás-huszárokat, önkénteseket s más odavaló székely fiukat, s mintegy 400-ad magával és két ágyúval 1849. január 25-én Csik-Szeredában a vár előtt megjelent s a várdás káplár által Beczman alezredest mint ezredparancsnokot lehvátván, tudára adta, hogy ő Bem tábornok által ezen ezred parancsnokává ki van nevezve, s egyúttal az ezred

átadására felszólította. „Azt megteszem azonban, ezredes ur”, úgy mond Beczman, „csak arra kérem, engedje meg, hogy csapatja fölött szemlét tarthassak.” Gál lovagias katonalévén, azt megengedte, s Beczmannak tiszteletgetett, értésére adván, hogy ha kedve van, a magyar minisztérium alatt szolgálhat, mit Beczman el nem fogadott s gunyosan megjegyezte, hogy „egy fecske nem csinál tavaszt”. „Bizony egy alezredes sem képes Magyarország alkotmányát meggátolni. Alezredes ur foglyom”, felelte Gál. „Ezt kell tehát megérnem egykori kadétcskámól?” mondá Beczman leverten s a várba visszahúzódtott.

Mint minden lépésében, úgy itt is kitűnik Gál nemes és lovagias jelleme. Beczmann mint jó katonát az azelőtti időkben is tisztelte, s ok sem lévén arra, üldözni nem akarta, de átlátta azt, hogy ha védelem nélkül hagyja, a hullámzó viszonyok könnyen szerencsétlenségbe sodorhatnák; tehát mint foglyot, e czim alatt védelme alá vette, utlevéllel ellátta s kívánsága szerinti elutazásra bocsátotta.

Az ezred átvételénél azon tapasztalatra jött, hogy még vannak a tisztikarban olyanok, kik úgy félnek az alkotmányosságtól, mint az égő tüztől. Ebből kifolyólag felhívta mindnyájukat nyilatkozattételre, hogy a

rozati javaslatot adott be az iránt: utasítsa a ház a belügyminisztert olyan jav. betérjesztésére, mely a helyhatóságok épségbentartása mellett a kormányoknak, illetőleg a törvényhatóságoknak a községek belügyeire nézve csupán felügyeleti és ellenőrzési jogot enged. Tisza Kálmán miniszterelnök Grünwald Bélával és Justh Gyulával polemizálva, védelmezte a törvényjavaslat megtámadott intézkedéseit. Ellenezte a határozati javaslatot s kérte a törvényjavaslat elfogadását. Még Szivák Imre és Bezzerédj Viktor beszéltek, mindketten a javaslat mellett, s mindketten több rendbeli reformintézkedést sürgették. A tárgyalás folytatása a hétfői ülésre halasztatott. — A honfoglalás állapotát tárgyaló kérvény fölött hosszabb élnök vita fejlődött ki, melyben Gajáry Ödön előadó, Jakabffy István, Orbán Balázs, Tisza Kálmán miniszterelnök és Horánszky Nándor vettek részt. A ház a bizottsági javaslatot fogadta el, t. i. hogy a kérvény egyszerűen adassék ki a belügyminiszternek és igazságügyminiszternek. A dél-magyarországi földbirtokosoknak és mezőgazdákknak a Romániával kötendő szerződés tárgyában beadott kérvénye mellett Wodianer Albert szólalt fel pártolólá; a többi kérvényt észrevétel nélkül fogadták el. Az ülés végén Komlóssy Ferencz interpellációt intézett az igazságügyminiszterhez az igazságszolgáltatásnál alkalmazott díjnyokok eddigi átalányának leszállítása tárgyában. Indokoló beszédében a többi közt azt mondta, hogy az állam kortes-czélokra milliókat áldoz. Tisza miniszterelnök tiltakozott e kifejezés ellen, mire az elnök is megtette figyelemzéstét nyilatkozatát.

Kossuth az eloláhosodásról.

I.

Collegno al Braccione, 1877. márcz. 22.
(Folytatás.)

A miket On felhoz, mindaz súlyosította a bajt, de nem kuforrása a bajnak. A kuforrás az, hogy az a magyarság ott nem bír faji önérzettel.

Ez nagyon szomorító nézpont, mert a bajnak csaknem orvosolhatlan jellegű; de ha még lehetséges az orvoslás (minden esetre legfőbb ideje, hogy hozzá lásson nemzetünk), első lépés a helyes diagnosis, mert ha ez el lesz tévesztve, az orvoslás is el lesz.

Én vádolgat a rendszert «kérelhetetlenül»; tüzes vassal szeretném homlokára sütni a bűn bélyegét minden egyesnek, a kinek e rendszer átkának szétszórásában akár «committendo», akár «omittendo» része van, de a nép saját bűnét sem szépítgetem, mert a «segíts magadon és Isten is megsegít» elvnek vagyok embere és a mondó vagyok, hogy sokkal több kilátás nyílnék a sikerre, ha oda

iparkodnék hatni, a kinek ott helyben módjában van, hogy szállja meg annak a népnek arcát a szégyenlés pirja saját bűne felett, s pislogjon föl lelke hamujában a nemzeti önértet szikrája; mintha őt, a minden faji önértetből kivetkőzöttet, mint egy sajnálkozásra méltó szegény ártatlant cizírogatjuk, ki saját bűne nélkül csakis a bűnös rendszernek esett áldozatul, kinek tehát joga van összetett kézzel várni a repülő sült galambot.

Ön, Uram Barátom! egy rettenetes tényt idéz. Emli oly falut, hol a magyarság 1848-ban még 130 füstöt tett, s ez 29 év, tehát jóformán egy nemzedék ideje alatt leszállott 10 füstre.

Ugyan kérem, hát van-e oly átkozott rendszer a föld kerekén, mely ily rövid idő alatt ily rettenetes metamorphosist képes lehessen véghez vinni, ha a népben a faji önértetnek csak egy parányi szikrája is pislog?

Lehetetlen az.

Hiszen ha az «iskola» magában praeservativa lehetne az elnemzetlenedés epidemiája ellen, (mit én nem hiszek — erről majd alább), hát 130 füst nem elég arra, hogy egy magyar népiskolája, egy magyar papja, vagy egy magyar mestere legyen? bár szegény, mint szegény az oláh pap, az oláh mester, de magyar. Ha nem volt, azért nem volt, mert nem volt a népben faji önértet.

Hanem nem ezen eszmerendben van annak a borzasztó metamorphosishnak a kulcsa. Iskola nem léte, pap, ki a templomot magtárnak használja (alkalmasint, mert nem volt kinek papoljon), hét hivatalu «mester» (ki nem tanít, mert nincs, a ki taníttatni kívánjon), ilyen szörnyetalakulást egy nemzedék idején elő nem idézhet. Megmondom én látatlanban, hogy mi idézte azt el. Az, hogy a 130 füst közül 120 gazdájának örököse oláh leányt vett nőül. S az oláh nő természetesen oláhvá tette 120 házánál a családi életet; oláhlul dalolta álomoa gyermekét; oláh szóval kisérte anyai csókjait, s oláh szóval csalta ki a gyermek ajkáról az első hangrebecést — s az oláh anya gyermekéből természetesen oláh ember lett. A házi tüzhely s nem az iskola a nemzetiség szentegyháza, s a nő, az anya, annak papnéja, kinek keze alatt a nemzetiség Vesta-tüze ki nem alhatik. Ennek erejével nem birkózhatik meg az iskola, s a hol (helyben maradó népnél) az iskola nyelve a házi tüzhely nyelvével ellentétbe jó, ott okvetlenül az iskola huzza a rövidebbet. Vett volna az a 130 füst-örökös oláh helyett magyar leányt nőül és a bűnös rendszer minden átka s minden elhanyagoltatás dacára most is 130 magyar család lakná azt a szerencsétlen helységet. Ám tegyen próbát annak a helységnek volt földesura. Tegyen ki nászajándékul öt tehenet öt olyan

eloláhosodott gazdafi számára, a ki magyar leányt veszen nőül, s meglátja, hogy a felmaradt 10 magyar füstből 15 lesz; és lesz a hét hivatalu magyar mesternek kit tanítania; vagy lehet egy magyar kisedővódának objectuma, hol az oláh a magyar vezetés mellett a 15 magyar füst gyermekeivel játszva, a többi is hall s tanul magyar szót, mit azonban később természetesen elfelejt, ha a családi s társadalmi viszonyok emlékeztet fel nem tartják (épen mint én tökéletesen elfelejtettem a tót szót, mely iskolás gyermek koromban Eperjesen rám ragadt).

De akár miként legyenek is ezek, a baj megvan, s a kérdés az, minő eljárás biztathat siker kilátásával?

Arról meg vagyok győződve, hogy azon ut, melyen Szathmáry urék s a dévai segélyegylet elindultak, az eloláhosodás veszélyében levő magyarságot nem fogja megmeníteni, még kevésbbé fogja a már eloláhosodott községek visszamágyarositani.

Ennek a mozgalomnak megvan az a haszna s érdeme, hogy felkeltette a közérdeklődést az ügy iránt.

Hanem az előttem bizonyos, hogy a dévai egylet által célba vett egyes ifjak később vagy másutt telepednek le s ez esetben az eloláhosodott községek visszamágyarositásánál számba nem jöhetnek; vagy haza mennek, s ez esetben ők is elfelejtik az iskolában tanult nyelvet, s beszélni fogják családjuk, községük nyelvét.

(Vége köv.)

Kossuth Lajos.

Megszivlelendők a népfelkelési törvényjavaslat alkalmából.

(Vége.)

Az elmondottak után lássuk: mennyibe kerül a béke évenként az európai államoknak a jelenlegi katonai szervezet mellett?

Errekes kérdés s hisszük, hogy a válasz jogos kívánságot elégít ki. A „Breslauer Ztg.“ vette magának a fáradságot, hogy a kérdésre tüzetes választ adjon. Az adatokat hiteles helyekről szedte s azok egészen megbízhatók. Megjegyezzük, hogy a német lap a márkát vette pénzegységül, s arra számítottát a különböző államok pénzbeli kiadásait, melyekbe a sereg és tengerészet került. E szerint évenként felemésztenek:

Németország	470.830,303 márkát.
Belgium	36.859,040 „
Dánia	17.983,222 „
Franciaország	684.560,009 „
Anglia	577.382,140 „
Olaszország	248.412,733 „
Németalföld	54.561,355 „
Ausztria-Magyarország	261.251,752 „

el lévén vágva, hol hegyi, hol más utakon Maros-Vásárhelynek tartott. Maros-Vásárhely vidéke már el volt levepve muszkával; a Maros vízen egy gátat kellett tehát keresni, hogy az ellenség közt át tudjon haladni.

Szász Dani őrnagy egy székely fiu ruhájába öltözött s éjnek idején a gázlót megtalálván, Körtvefájánál sikerült a muszka tábor között áthatolni.

Másnap a legrosszabb utakon elérték a Mezőségen Sármást.

A hátvédet Kiss Antal őrnagy a tisztből formált csapata képezte.

Gróf Teleky Sándor kastélyában töltvén az éjet, sötét hajnalban a kiállított őrség tüzele riasztotta fel a kis serget Gál Barabás Józsi segédével kilovagolt. Azonban alig haladtak a falutól 200 lépésnyire, egy csapat uhlánus jött velük szemben.

Gál nem tudta lovát visszaindítani, s ezen válságos helyzetében elkiáltja magát németül: „Zwei Bataillone Infanterie vor zum feuern!“ E kiáltásra véletlenül a faluban levő kis csapat riadót dobolt, mire az uhlánusok sebesen vágatva elrohantak, azt hívén, hogy itt csakugyan egy hadsereggel lesz dolguk. Gált e ritka lélek-jelenléte mentette meg az elfogatástól. Gál az uhlánusokat futni látván, a honfui szivbátával így szóló segédtsíkjához: „Hisz pusztá szóval is visszavonulásra lehet birni

Portugália	31.604,544 márkát.
Románia	24.440,970 „
Oroszország	782.800,980 „
Svédország	29.478,375 „
Norvégia	14.270,625 „
Svájcz	12.080,389 „
Szerbia	8.308,241 „
Spanyolország	134.963,388 „
Törökország	111.142,859 „

Kell tehát Európának

évenként a hadsereg és

hajóraj fentartására . . . 3,510.930,916 márka.

De ezek a számok még megközelítő képét sem adják azon valódi terheknek, melyekbe az európai béke kerül. A hadsereg és haditengerészet kiadásai mellett a „kulturállamok“ költségvetésében a főszeret az államadosságok kamatai és törlesztése játszik. S hogyan származtak ezen adosságok? A hatalmas hadi erejének fejlesztése folytán. Ha nem lettek volna hadseregek, nem volna államadosság; a bevételek teljesen fedezték volna a kiadásokat, s mindenütt még feleslegek is jelentkeztek volna, annyira, hogy a legmagasabb államigényeket is ki lehetett volna s ki lehetne elégíteni. Mily összegeket nyel el az európai államadossági teher évenként, arra feleljének a következő számok: Államadosságok törlesztése és kamataira költenek évenként: Németország 296.053,353, — Belgium 80.404,217, — Dánia 10.939,950, — Franciaország 1,021 millió 685,642, — Görögország 19.287,434, — Anglia 593.030,520, — Olaszország 423 millió 013,366, — Németalföld 54.999,562, — Osztrák-Magyarország 427.418,608, — Portugália 60.231,024, — Románia 40.102,050, — Oroszország 654.119,000, — Svédország 11.504,322, — Norvégia 6.650,340, — Svájcz 1.515,416, — Szerbia 6.323,883, — Spanyolország 219.248,329, — Törökország 88 millió 666,667 márkát. — Európa államadossági kiadásai tehát összesen 4,015.198,638 márkára rúgnak, ha ez összeget a hadsereg és haditengerészet kiadásaihoz (3,510 millió 930,916 márka) adjuk, nyilvánvaló, hogy Európa békéje évenként 7,526.129,554 márkába kerül.

S ha már ennyibe kerül Európának a béke fentartása a mai rendszer mellett, t. i. a népfelkelési törvény nélkül: mennyibe fog az kerülni a népfelkelési törvénnyel? De milyen drága lenne egy nagy háború s mennyiben bírnák el azt a nemzetek, melyekre ez idő szerint a gazdasági válság is nehezül?

Felvidéki.

Egészségügyünk.

Csik-Szereda, 1886. ápril. 1.

(Vége.)

4. Nro 2. urnak azon enyelgését, hogy a megyei közkórház kezelését egy 4—500 frt

magyar miniszterium alatt kik akarnak szolgálni. A kikészségüket nyilvánították, ö ömmel fogadta; a többi utlevéllel ellátva, elbocsátotta.

Hogy ezredes lett, rövid idő alatt az egész ezred területén lázas mozgalmat indított meg s Mikó Mihály kormánybiztossal karöltve, már január végén 1600 főből álló jelentékeny csapatot küldöttek a Háromszék és Brassó felőli határon levő székely hadsereghez, s egyuttal Bemhez felirattal intéztek, melyben a széknek a haza iránti kötelelősségeiben olykor-olykor történt ingadozása elfeledését kérve, folyamodnak, hogy a Gál vezetése alatt fegyverben készen álló 8 zászlóaljjal együtt 10 ezeren Magyarország szabadsága és alkotmányosságának megvédelmezésében ők is részt vehessenek.

Bem rendeletére a felajánlott sereg egy részét maga Gál vezette és adta át Bemnek, ki Gált a Székelyföldön további működésre visszarendelte.

Erdélyben a főhadmüveleteket Bem maga intézvén, Gálnak tér nem nyílt jelentékeny csatákat vívni, de folyamatos működésben volt; a határszéleket védtelpekkel ellátta, mindenfelé védtelpeket állított s a további honvédszervezést úgy teljesítette, hogy midőn szükség mutatkozott, mindig kész volt a küldendő honvédek mennyiségével.

Egyike volt azoknak, kik Bemnek oly je-

lentékeny hadsereget tudtak rendelkezésére állítani, melylyel Erdély két millió reakciónárius népét legyőzte s egy jól szervezett rendes német hadsereget az országból kiűzött.

Magyarország alkotmányos élete fölött borus felhők kezdtek tornyosulni; idegen hatalom nyomult hazánk szent földére; a kivított téreket átkos kezek kezdték elfoglalni. E nyomasztó hírek leverőleg hatottak mindenfelé.

A Brassó felől beözönlött idegen hadsereg megjelent Háromszék határára. Gál a honn levő néphez folyamodott. A fegyvert fogható nép a hazaszeretben országos híri papjaival megjelent. Gál az ellenséggel Háromszéken csatákat vívott, de a tulnyomó erőnek engedni kénytelen volt s utolsó hadműveletét Nyergesnél bevégezte.

E gyászos esemény még nem törte meg szívé; tisztikarával értekezletet tartott, s azon reményben, hogy magyar hadsereget találhatnak, elhatározták utnak indulni.

Seregének nagyobb része székely lévén, azok haza huzódtak; a megmaradt részt, mely nagybárra a 32-ik honvéd-zászlóaljból magyarországiakból állott, összeszedte; tisztikarának jobbjával, 21 ágyúval, társzekerek és podgyászszal utnak indult.

A segésvári szomorú emlékü véres csata elvesztése által, mely a székelységből a legnagyobb áldozatot vette, majd minden utja

a muszkákat, és mi mégis, mégis futunk előlük!

Reggel a továbbutazás megkezdett Kolozsváron át Bánfi-Hunyadra, hol Kemény Farkastól átvette a jelentékenyebb hadsereget, melyet, Zsibóra érkezve, hadi szerelvényekkel együtt átadott Kazinczy tábornoknak, ki augusztus 24-én a fegyvert letette a muszkáknak.

Gálnak lelkét a gondolatok sötét árnyai lepték meg. A világosi gyászos esemény, Erdély elvesztése, a magyar kormány szétküzlése Mohácsot hozta emlékébe. Átfutotta gondolataival hazájának jövő szomorú sorát, a hon jobbainak s vezérérfinainak bekövetkezőhető véres drámáját, Szibéria hótakart, zord vidékét, mint a szabad eszmék gehennáját, s a menekülés mentő eszköze villant meg agyában. Rögön határozott, s azon reményben, hogy hátha még valaha hazájának szolgálhat: a fegyverletétel előtti napon Zsibót elhagyta s hazájának véghatárán a bucsu-imát elmondván, Hamburgba ment.

Tisztelt közgyűlés!

Minden igyekezetem dacára sem sikerült Gál külföldi életviszonyairól hiteles adatokat szereznem, s annak elbeszélésébe nem is bocsátkozom.

Annyi tény, hogy Londonban nyelvet tanított és nyelvet tanult s Olaszországban az

fizetéssel ellátott, „a betegek kísérletező orvoscskára” bízni nem lehet, komolyan számba venni józan embernek nem lehet. Ugyanis belügyminiszter ur ö nmga 1876. évi 51.671. szám alatt a kórházakra és gyógyintézetekre vonatkozó szabályrendeletének 3. §. a) pontja alatt elrendeli, hogy minden kórháznak vagy gyógyintézetnek el kell látva lennie „a kellő számú orvosi és ápoló személyzettel”. Ezalatt pedig Nro 2. uron kívül alig értheti még valaki azt, hogy ezen „orvosi személyzet” csak egy emberből állhat s az is csak 4–500 ft-tal fizetéssel lehet ellátva, mert ezen rendelet 5. és 8. §-a orvosokról s a 9. §. már épen másod- és segéd-orvosokról is beszél, kik kötelesek „szükség vagy veszély esetében a nap bármely szakában a kórosztályban megjelenni, a megkívántató segélyt nyújtani s a veszély megszüntéig ott maradni”. Abból, hogy a 40 évi praxissal és szép szak-képzettséggel vezető főorvos ur helyét egy kezdő orvoscska nem tölthetné be, Nro 2. ur szerint azt kellene föltételeznünk, hogy a t. főorvos urnak bekövetkezhető szolgálatképtelensége vagy halála esetén a közkórházat okvetlenül fel kellene oszlatni és bezárni; de megnyugtatóra szolgáljon az, hogy erről az eshetőségről az 1876. évi XIV. törvényezikk gondoskodott, midőn 63. §-ában rendeli, hogy kórházi főorvosi minőségben csak oly orvostudor alkalmazható, ki legalább 2 évi gyakorlatot képes felmutatni, sőt még a másodorvos is csak orvostudor lehet.

5. Nem titi a mértéket Nro 2. urnak azon érve sem, hogy épen csak 150 frtos orvossal lenne a városi orvosi állomás betölthető, mert az idézett egészségügyi törvény 142. §-a határozottan rendeli, hogy „minden rendezett tanácsal ellátott város orvost tartani köteles”, s ha megtekinti a 142. §-t, át fogja látni, hogy a közegészségügy mily óriási terheket ró a községi orvos vállaira s hogy azoknak teljesítését, ha teljesítettnek, 150 frt évi bérért kívánni nevétséges és lehetetlen; de ha jól emlékszem, van is e megyének egy, a törvényhatóság által évek előtt elfogadott s a belügyminiszter ur ö nmga által megerősített szabályrendelete, mely szerint a kör- és községi orvosok évi fizetésének minimuma 600 frtnál s megfelelő lakásnál kevesebb nem lehet. Ezért, ha a városnak fölösleges jövedelme nincsen is, alig hiszem, hogy a városi közgyűlés a pótdódkivetési indítványt leszavazná, lévén a közgyűlés nem arra hivatva, hogy törvényt és szabályrendeleteket kijátszodjon, hanem igen is arra, hogy — ha szükségét belátta — azt végrehajtsa, csak legyen, a ki reá szorítsa; már pedig azt, hogy életünk és egészségünk oly szükségleten valami lenne, a mi egy város közönségének évi 600 frt kiadást meg nem ér, alig hiszem, hogy Nro 2. ur a köz-

gyűléssel elhitethetné. De tegyük fel, hogy a város csakugyan képtelen lenne ezen 600 frt hordozására; nem lehetne-e egész czél-szerűen egyesíteni a közkórházi orvosi állást a városival?

A közkórház személyzetét a betegápolási díjakból fizeti s az orvos fizetésében keze nincs megkötve, hogy az orvosi állást mintegy mellék-jövedelemforrásává téve, 4–500 frtnál többet ne áldozhasson. Tűzzön csak ki 800 frtot s ehhez csatoljon a város is kivétel-sen s a törvényhatóság és kormány engedélyével csak 3–400 frtot; ezért bizonyosan kap nemcsak orvoscskát, hanem kellően képzett és tapasztalt szakembert, a ki hivatásánál fogva helyhez lévén kötve, jól megfelelne mind kórházi, mind pedig város-orvosi feladatának, s nemcsak 300 napon át lenne évenként a városnak és kórháznak orvosa, hanem 365 napon át is. S ha esetleg meg nem felelne, a tisztí főorvos ur által reá lenne szorítható, miután az egészségügyi törvény értelmében a tisztí főorvos köteles felügyelni a hatósága területén levő összes orvosi és egészségügyi személyzetre s e szerint a községi orvosra és a hatósági fogházak, kórházak stb. egészségi viszonyaira is, mig mostani tulterheltségében, mint tisztí főorvos, kénytelen még maga magát is ellenőrizni, mint kórházi és városi orvost, a mi képtelenség.

Tisztelettel hajlom meg az igen tisztelt főorvos ur igen sok oldalu és fáradhatlan tevékenysége előtt, s csak bámulni tudom, hogy közel 70 éves kora dacára vállai annyit nehéz feladat alatt le nem roskadnak; mert hogy valóban emberi erőt felülmúló munkát végez, azt mindenki elismeri; sőt elfogadom azt is, hogy oly sokféle teher hordozására kénytelen, az nem az ő hibája; de engedje meg Nro 2. ur nekem kijelenteni azt, hogy én mindenben szívesen csatlakozom Városi Nro 1. urnak azon nézetéhez, hogy ideje lenne, még ha belügyminiszter ur ö nmga régesrégén meg nem rendelte volna is, a megyei tek. törvényhatóságnak intézkednie, hogy egészségügyünk ezen valóban ázsiai állapotának immár vége vessék.

Városi Nro 3.

Előszó.

(A nyújtódi ifjúság által rendezett előadás alkalmával elmondotta Kádár Ferencz.)

Szívetem édes öröm járja át, midőn ily válogatott közönségnek lehetek szerencsés kegyes figyelmét és türelmét egy pár perczre kikérni.

Igaz, remegve állok itt, félve attól, hogy a különböző igényeknek megfelelői képes nem leszek már azért sem, mert rövid előadásom különböző nézetekbe ütközik, mivel szeretett közönségünk szintén rá lehet alkal-mazni azon közmondást: „Quot capita, tot sensus” (a hány fej, annyi vélemény).

Mi műkedvelők nem is élünk azon hiedelemben, hogy véleményünk irányadó lehetne, de egyről biztosíthatjuk a mélyen tisztelt hallgatóságot, t. i. hogy szentebb és összetartóbb érület senkiben sem lakozhatik, mint bennünk, dacára annak, hogy vannak, a kik az egyenetlenség magvát akarták elhinteni köztünk. Minket egy szent czél vezérel: közönségünknek fáradságunk és esékély tehetségünkkel nemcsak erkölcsi vívmányt, hanem anyagi hasznót is eszközölni, mely haszonra büszkén hivatkozunk, mivel utóbbi előadásunk alkalmával is szép hasznót hoztunk iskolánk javára; tehát mi a bennünket hasonlósággal gyanúsított vádakat egyszerűen visszautasítván, a tettek- és az elért sikerre utalunk; mindamellett kész örömmel elismerjük, hogy mi csak az eszme megpendítői valánk, a végsikert a mélyen tisztelt hallgatóság és adakozó közönség tulajdonítsa magának.

Ilyen körülmények között azonban nehéz nekem most szavaimmal az első lépést megtenni; de megteszem, mert ha lábam csak egy nyomot ver is, ha szavaim csak egy egyént győznek is meg: akkor a második lépés már könnyebb lesz, mivel az eszmék összefüggése, az életbölcességnek Ariadne-fonala, ha kezünkől ki nem bocsátjuk, biztosan kivezet a labirinthusból.

Az alattomos áskálódásról szólván, kimondom egyuttal azt is, hogy az egyetértés és összetartás az anyagi jólét és boldogulhatóság alapja.

Ne legyünk tehát önzők, sőt szeretettel öleljük fel az egész világot, mert minden, a mi szép és jó e földön van, a szeretet és összetartásból származott, mivel a nagy mindenségben csak Isten és ember tud öntudatosan szeretni és egyezkedni.

Egyesítsük tehát eszméinket mi is ma, midőn a közjólétet akarjuk előmozdítani előadásunkkal, midőn szeretett közönségünk egy, a szükségleteknek megfelelő, jól felszerelt fecskendő bevásárlására alaptőkét akarunk eszközölni, ünnepélyesen ígérve, hogy minden igyekezetünk oda fog irányulni, hogy a mai napon begyűlt alapot annyira emeljük, miszerint az említett fecskendőt beszerezni lehessen, a nélkül azonban, hogy ezen nagy teher az egyesek vállaira nehezednék.

Egyetértéssel könnyen czélhoz jutunk nemcsak ezen, hanem minden más téren. Ezért ne panaszkodjunk, hanem panasz helyett kutassuk fel haragunk és szenvedéseinknek okát, ismerjük meg gyöngeségeinket, azt fogjuk tapasztalni, hogy haragunk és szenvedéseinknek többnyire magunk vagyunk okozói; bajainkat magunk szaporítjuk, mert szenvedélyeinkben makacsok vagyunk s vágyaink és szeszélyeink ostromával küzdünk, holott a megelégedésnek a kebel az igazi tanyája s a józan ész a legtisztább forrása; mert tudjuk meg, hogy minden, a mi nem a szerető és egyetértő szívből származik, csak „hamis álma a képzelődésnek és hazug fátyolképe a boldogulhatóság-nak”.

Leljük tehát a közjóért való munkálkodásban lelkünk táplálékát; ez felvidítja felzakkaltott elégtelenségünknek visszavarázslándó nyugalmát s ezt téve, nagyobbak leszünk orvosunknál s lelkünkre nézve a legfőbb eredmény az lesz, hogy tűrni, szenvedni, de mégis szeretni tudunk.

Ime, tekintsünk jövőnkbe. Ott a természet csataterén szeretett közönségünk látjuk az összetartás és egyetértés erejének érzetében, biztos, öntudatos állásban; körülte dülő csaták és pusztító vész, fölötte a megpróbáltatás nehéz ideje; ekkor is egyetértő közönségünk félelem nélkül, nyugodtan tekintend jövőjébe, mert a szeretet s az ebből származó összetartás és egyetértés magának Istenünknek egy alkatrésze; mint ilyent pedig, enyészet soha meg nem semmisíthet.

Fogadjá a mélyen tisztelt partoló közönség leghálásabb köszönetünket.

Különfélék.

— Időjárás Háromszéken. Hetekig tartó Nemere után a tavasz egész szépségében beköszöntött. Meleg napfény olvasztja naponkint a hegyeket elborító hóréteget, mely miatt a lég nem tud egészen kimelegedni. Az első melegebb napokkal megérkeztek a tavasz kedves hírnökei, a golyák és darvak, jelentvén, hogy öt hónapi telünknek vége van.

— Halálozás. Miklósi József szül. Altorjai Mike Ida, Miklósi József csikszeredai kir. tvszéki bíró neje, f. h. 4-én d. u. fél 6 óraker élete 58-ik, boldog házassága 34-ik évében rövid betegség után jobb létre szenderült. Sirba szállt a nők mintaképe, ki nemes és magasztos hivatását mint nő, feleség és anya, utolsó perczéig hiven és példásan teljesítette. Nyujton vigaszt a nehezen sújtott férjnek és gyermekeknek azon tudat, hogy kedves halottjukat mindnyájan az őszinte részvét könnyeivel kísértük a sirhoz.

— Halálozás. Özv. Csedő Dávidné szül. András Rózália Csik-Taploczán folyó hó 3-án, életének 84-ik, férjhezmenetelének 65-ik és özvegyiségének 21-ik évében végelegyengülés következtében meghalt. Gyermekei, unokái és számos rokonai állják körül a példászerű, igazi székely nő ravatalt és siratják a jó édes anyát, nagyanyát és roknt. Áldás és béke poraira!

— Műkedvelői szinelőadás. A csikszeredai önkéntes tűzoltó-egylet javára a polgári fiatalság által folyó hó 3-án rendezett s igen szépen sikerült szinelőadás jövedelme, mint értesülünk, 10 frt körül van. Az előadásról csak elismeréssel szólhatunk; az, a kezlet nehézségeit tekintve, oly összevágó volt, hogy csak buzdításul szolgálhat a műkedvelőknek a további működésre. A szereplők mind derekasan megállották helyeiket. Darvas Béla sok eredetiséggel s jó színészi tehetségre valló figyességgel alakította Pergősit. Megjelenése mindig derűtséget keltett s komikus előadása a darab kiváló részét képezte. Pap Györgyné asszony (Klára) az előadás drámai részét emelte érvényre, s különösen midőn férje az idegent meggyilkolni akarta, oly meghatóan alakította a nemes érzésű s férjét a bűn útjáról leterelni akaró feleséget, hogy a közönséget a könnyekig meghatotta. Jakab János (Dudás) szintén figyelemre méltó műkedvelő, kit a műkedvelő-társulat figyelmébe ajánlani nem tartjuk feleslegesnek, valamint a két előbbi is.

Gözszy Géza (Álmos, éji őr) szintén sok eredetiséggel játszott. Szabó Ilona (Margit) kedves dalaival nyújtott a közönségnek élvezetet. Kövér György (Kurta), Hahn Ferencz (Józan), Ranez Lőrincz (egy idegen ur), Ranez Ignác (lelkész), Orbán Zsuzsi (Zsuzsi), Orbán Netti (Rózi), Wellman Etelka (Böske), György Endre (János), Tamás Béla (Mátyás), Kedves János (Pista) ügyes játékkukkal nagyban járultak a jó előadás sikeréhez. A játékon czél érdekében tett fáradozásai, de főleg a nemes és szép irány, melyben azt érvényre emelni törekedtek, teljes elismerést érdemel. Csak előre ezen az uton! A városi polgári fiatalság szép példával járhat elől, és kell, hogy elől járjon, s kívánjuk, hogy minél több község fiatalsága kövesse példájukat. Ha szabad idejüket ily nemesítő foglalkozással töltik, ez művelni fogja lelküket s megóvni sok másnemű mulatság kellemetlenségeitől és következményeitől. Szabó Lajos ur, ki ezen előadást oly nagy fáradsággal rendezte, találja jutalmát azon öntudatban, hogy a szép és nemes iránti törekvése buzdította a fiatalságot. S hisz-szük, hogy jövőre is nehéz, de szép és nemes munkáját folytatni fogja, s hogy a fiatalság örömmel fog ily tevékeny vezetőt követni.

— Sorozási apróságok. Csinált virág a kalapjában, vadonat új gunya a termetén, messze kicsüngő, vállra vetett piros nyakra-való a nyakán, véghetetlen keserűség a szívében... Így vonul be nagy énekszóval a székely legény Kézdí-Vásárhelyre a sorozásra. Ha kicsiny vagy nyomorék a legény, egyedül bandukol bafelől, de ha szálás és hibátlan, az egész familia kíséri. Szomorú csoport ez, melyben csak az vigad, kinek leg-több oka lenne szomorkodni. Az öreg székely, a kisirt szemű anya, a bánatos testvérek, a résztvevő szívű sógorok mind ott vannak mellette, kiket a legény hetyke szóval vigasztal. Erősen mutatja, hogy nem fél. — Minden szív feldobog, midőn a fia a sorozóház pitvarába befordul. A várakozásnak hosszú, kinos perczei következnek, melyet az apa mély sohajai s az anya keserű könnyei töltönek be. Egy fél óra múlva a legény ismét megjelen. Először az anya szeme fedezi fel a csapást... az ő drága fia katona. Az apa a büszkeség és fájdalom vegyületével nézi dölözeg gyermekét; a szépapja, a nagyapja, az apja s családjának minden férfitagja katona volt, s erősen szégyelte volna, ha fia nem válik be; de azért mégis úgy fáj a szíve! A székely büszkeség oly nehezen tud az apai szeretettel kibékülni! — A szomorú csoport aztán elvonul, hogy helyet adjon másoknak.

— Mulatság.*) Az Erzsébet ö császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb védnöksége alatt álló országos vereskereszt-egylet csikmegyei fiókja javára Csik-Szent-Simonon folyó 1886. évi ápril hó 10-én Endes Ida és Izabella ö nagyságalknak a vereskereszt-egylet jótékony céljai iránti nemes tekintetből gyöngéd készséggel átengedett vendégszerető lakosztályaiban házas jellegű filléres táncmulatságot rendez. Ezen kiváló kedélyesnek ígérkező mulatságra nemcsak a jótékony czél iránti tekintetből hívjuk fel a figyelmet, de azért is, hogy ezen, a régi jó idők faluról-falura és szerről-szerre járó batyu-bájjainak már-már veszendőbe menő szép emlékeit feleleveníteni kívánó első kísérlet biztató jövőre nyujthasson kilátást. Belépti-díj 30 kr. Kezdet este 6 óraker. A vereskereszt-egylet választmánya.

— A román sertésbehozatalt a keresk. miniszter ujabn kedvezményben részesítette. Ugyanis az orsvoi vesztegintézethez és a brassói vesztegkirendeltséghez rendeletet intézett, melyben, miután Romániában az állategészségügyi viszonyok folyton kedvezőknek mutatkoznak, megengedte, hogy a Romániából származó sertések vasuton Orsován és Predealon át az ez évi jan. 29-én kibocsátott rendeletben körülírt föltételek szigorú megtartása mellett, az orsvoi vesztegintézetben, illetőleg a brassói kirendeltségben eszklözendő vizsgálat után Kóbányára szállíthatassanak, a nélkül, hogy a

*) Illetékes helyről annak kijelentésére lettünk felkérve, miszerint a lapunk f. évi 26-ik számában fenti czím alatt megjelent meghívók visszatartattak, s azok helyett a most közölt szövegű meghívók lettek közölve.

sertésbehozatalra nézve innét előlegesen kieszakölendö külön engedélvre lenne szükség.

— **A bécsi „Creditoren-Verein**“ egy megbízottat küldött Erdélybe, ki minden törvényszéknél a bejegyzett kereskedőkről jegyzéket készít, azok vagyoni viszonyairól alapos adatokat gyűjt, hogy így a jöhiteli cézgekkel a gyárosok közvetlen összeköttetésbe lépessenek.

— **A belga munkások forradalma.** A mozgalom ugyan lokalizálva van a nagy gyári telepek kerületeiben, de a sztrájkolók száma még mindig oly nagy, hogy sakkban-tartásukra Van der Smissen tábornok újabb segély-csapatokat kért. A minisztertanács szombaton éjjel ülést tartott, melyen a közelebbre tervezett szociálista-gyűlésen alkalmazandó rendszabályokat állapították meg.

ROVID HIREK.

Id. Dániel Gábor 25 éves főispánágának jubileumát készülnek megülni Udvarhely-megyében. Az ünnep máj. 15-re van tervezve.

— **Sztrájkolnak** a baranyamegyei járásbíró-ságok és a pécsi törvényszék napidíjsai, mert a napi 80 krt 40 krra szállították le. — **Horvát** eredetűnek süttötte ki Lisztet egy horvát tudós. — **Dinamitos szivarra** gyújtott B.-Gyulán egy bolti szolga s mikor javában szívta, szétrobbant s az arczát össze-vissza égette. A szivar 2 kros volt. — **Nagy feltűnést** keltett Münchenben egy felolvasás, melyben a felolvasó Maintenon asszonyról, XIV. Lajos pazarlásáról s építkezési díbéről értekezett; a felolvasásban czélzást látnak a bajor királyra. — **Párisban** két zenész a szomszéd-néjének szerenádót adott, a harmadik benézett az ablakán s a nőt holtan elterülve látta, körülte meg több rablót éppen munkánál; a zenészek bekötözték az ajtót s a rablógylkosokat elfogatták. — **A nihilisták** egyik legkiválóbb vezérét, ki a titkos sajtó reorganizálása végett ment Pétervárra Párisból, e hó 2-án egy pétervári vendéglőben reggelizés-közben elfogták. — **A Panama-csatorna** építésénél március 31-én lőpor-robbanás történt, minek következtében 10 ember meghalt, 40 megsebesült. — **Baranyamegyében** egy csikós né a napokban négy gyermeket szült, hármat élve, egyet halva; az élve született gyermekek pár nap múlva meghaltak; az asszony jó egészségnek örvend. — **Zombán** S. L. tanított egy vesztett kutya megmarta, minek következtében másnap főbelötte magát. — **Egy zürichi** lap április 1-én azt a tréfát követt el olvasóival szemben, hogy találkozózt adatott a pápával Bismarcknak Zürichben. Még azt is megírta, hogy Bismarck az orvosát is magával hozza, mivel gyöngéledő. — **Török budapesti főkapitány** Splényi br. kíséretében májusban Londonba utazik a detektiv intézmény tanulmányozása végett, melyet fővárosunkban is megakarnak honosítani. — **Megbotozták** Brom volt bolgár minisztert a napokban Filippopoliszban. — **Liszt Ferencz** e hó 4-én Angliába érkezett. — **A sztrájkolók** Amerikában Fort-Worth mellett megtámadták a hivatalnokokat, kik egy tehervonatot akartak elindítani. Hét ember megölözték, sokan megsebesültek. — **Óriási robbanás** történt Baku mellett; egy petroleummal és benzinnel terhelt hajó robbant föl s a kapitány és 12 matróz oda veszték. — **Agyonlőtte magát** Pécsváradon Brus Alajos árva-anya, mert 6300 frt árvapénzről nem tudott beszámolni. — **A kolera** Spanyolországban ismét kezd mutatkozni. — **Kutyakiállítás** nyílt meg Bécsben; összesen 216 kutya van kiállítva. — **35 millió** készpénzt örökölt a napokban Radzivil hercegné az apjától, a Varsóban elhunyt Branicky gróftól. — **Palla hadnagy** afrikai utazót Tuniszból érkezett hírek szerint két arab kísérelve Tounregsben meggyilkolta s mindenéből kifosztotta. — **A difteritiszt** meglopó sikerrel gyógyítja Hevesi Vinze oroszai lakos; a belügyminiszter fölhatalmazta, hogy Sarkadon, hol a difteritisz nagyon pusztít, gyógyítsa a betegeket, de ellenőrzésére és jelentés-tételre egy orvost rendelt mellé.

„**A piczi piros almá**“t, Roskovics Ignácznak e nagy feltűnést keltett bájos képét hozza az „Ország-Világ“ 14-ik (ápr. 3.) száma pompás kivitelben. A mai szám az artistikus részen kívül szellemi részében is kiválóan sikerült. Porzótól van a töle megszokott szellemességgel írva egy tárcza a művészestélyről, továbbá az érdekes közlemények egész sora, mint „Mikor silabizáltunk“, J. M.-től, mely az ötven év előtti tanítást ismerteti humorosan; „A szem és a látás“ népszerűen és szakavatottan irt czikk Csapodi István dr. szemorvostól (ábrákkal); „Ésküvön“, szép románcz Torkos Lászlótól; „A jégkisasszony“, regény Tolnai Lajostól; „Kenyeret“ (a belga munkáslázadás alkalmából) számos képpel a zavargás színhelyéről; „A kardos menyecske“, illusztrált regény Szabó Endrétől; „A hétről“, heti tárcza Májustól, végül a rendkívül gazdag rovatok, melyek szintén tele vannak kisebb-nagyobb cikkekkkel. Az „Ország-Világ“ e számában közli Munkácsy Mi-

hálnak a „Krisztus Pilátus előtt“ festményéből „A válló“ czimű csoportozatot, mely először e lapban jelent meg. — **Előfizetési feltételek:** jan.—decz. 10 frt, jan.—jun. 5 frt, julius—szeptemberre 2 frt 50 kr., junius—deczemberre 5 frt. Az „Egyetértés“-sel együtt: egész évre 28 frt, félévre 14 frt, negyedévre 7 frt, egy hóra 2 frt 50 kr. Az előfizetési pénzek a Pallas irodalmi és nyomdarezszvénycsoporthoz küldendők, kecskeméti utca 6-ik szám. Legezészerűben megrendelhetni 40 kros füzetekben Turóczi László közdivasárhelyi könyvkötőnél, ki-nél a mutatványszám meg is tekinthető. A 40 kros füzetek két számot foglalnak magukban.

Nyilvános köszönet.

Azon meleg érdeklődés és áldozatkészség, mely a vezetőségünk alatt álló Rudolf-kórház iránt kezdettől fogva minden oldalról nyilvánult s azon tevékenység, melyet egyesek intézetünk anyagi ügyeinek emelésére kifejtettek, míg egyfelől bizalommal töltöttek el a jövő iránt, másfelől kedves kötelességünknek teszik az elismerés és hála hangján szólni minden alkalommal azokról, kik a szép ügy iránt való lelkesültséggel eltele, tettel és anyagi áldozattal annak emelésére befolytak.

A Rudolf-kórház alapítókéjének gyarapítására hozott áldozatok egyik legszebbike a folyó év február 20-án rendezett táncvígá-lom, mely oly fényes sikert aratott.

Mi mélyen lekötöleztve az elért fényes eredmény által, kötelességünknek ismerjük a nyilvánosság előtt is elismerésünknek és hálaunknak kifejezést adni.

Fogadják tehát Dr. Sinkovics Ignác né bálanya és Dr. Bodor Tivadarné helyettes bálanya urhölgyek a hozott nagylelkű áldozatért, Székely Jánosné és Balogh Jánosné urhölgyek mint elnök-társak s Szőcs József és Gábor Péter elnökök; András Mózes, Baka Mihály, Bányai Kristóf (Tamásfalva), Bartha Mór (Altörja), Benkő István, ifj. Benkő Sándor Bocskor Kálmán, Bodor Géza (Alcserná-ton), Bogdán Sándor (Bereczk), Borcsa Miklós, Csiszár Pál, Damokos Árpád (Alcserná-ton), Deák Benedek (Kovácsna), Demény Ferencz, Dobay János, Elekes Tivadar (Szent-Katolna), Fejér Antal, Fejér Károly, Fekete Péter, Finta János polgármester (Bereczk), Geréb Lajos (Imecsfalva), Grosz Károly (Kovácsna), Györbör Gáza (Szent-Katolna), Hosszu Béla, Kőnczei Domokos (Karatna), Máthé Antal, Mike Benedek (Altörja), Nagy Dénes, Nagy József, Dr. Póka Dezső (Kovácsna), Dr. Sinkovics Aurél, Solyom János (Altörja), Solyom Tamás (Peselnek), Szentiványi Kázmér, Vajna Imre (Tamásfalva), Vajna Károly és Wertán Béni rendező bizottsági tagok a buzgó fáradozásért, továbbá Kovács Irma és Török Mariska urhölgyek, Fekete Miklós és Baka Mihály urak a belépő-jegyek szíves elhordozása és elárusításáért hálás köszönetünk.

Kézdí-Vásárhelyt, 1886. április 4-én.

Br. Szentkereszty Stephanie,
elnök.
Erdélyi Károly,
titkár.

85-ik közlemény

a háromszékmegyei „Erzsébet“ árvaleány-nevelő intézet javára történt szíves adakozásokról.

Papolecz.

Neiwtir Biri 10 kr, Tamó András 6 liter rosz, Tamó György 1 lit. rosz, Imre Mózes 10 l. rosz, Nagy Mózes 1 l. törökbuza, Nagy László 1 l. törökbuza, Kelemen György 1 l. törökbuza, Mihály Teréz 1 liter rosz, Imre János 4 l. törökbuza, Bede Sándor 2 l. törökbuza, Bede András 1 l. rosz, Bede Ferencz 10 kr, Boda József 10 kr, Földes József 1 lit. rosz, Kelemen Ferencz 1 liter rosz, Bagoly András 10 l. törökbuza, Vajna József 2 liter rosz, Csorja Zsigmond 1 l. törökbuza, Imre Zsigmond 1 l. rosz, Benkő Sándor 2 l. rosz, Nagy Imre 1 1/4 lit rosz, Izsák Antal 20 kr, Bajkó Ferencz 3 l. törökbuza, Imre Sámuel 10 l. rosz, Bogó István 1 l. rosz, Bibó Gy. 10 kr, Bodó György 1 l. törökbuza, Kelemen István 2 l. rosz, Török József 1 l. törökbuza, Izsák Bálint 1 l. rosz, Kelemen György 1 l. törökbuza, Tuzson Béla 1 l. rosz, Kelemen József 1 l. rosz, Fekete Károly 4 liter rosz, Csorja Sámuel 50 lit. rosz, Timár János 1 l. törökbuza, Pál János 1 l. törökbuza, Bagoly Sámuel 10 kr, Kelemen György 5 kr, Nagy Antal 1 l. buza, Imre György 4 kr, Tamás János 1 l. törökbuza, Magas Miklós 1 l. törökbuza, Nagy Antal 2 kr, Kelemen Pál Fe-

rencz 1 l. rosz, Földes Ferencz 2 l. törökbuza, Földes Gábor 2 kr, Kiss János 50 liter törökbuza, Lőcsei Ferencz 1 l. rosz, Pál Albert 2 l. rosz, Kiss József 2 l. törökbuza, Szabó Miklós 1 l. törökbuza, Tóth György 50 lit. törökbuza, Kiss György 1 liter rosz, Sombány Antal 1 l. rosz, Szabó Antal 1 liter törökbuza, Tóth József 2 l. törökbuza, Imre György 1 lit. törökbuza, Imre József 1 liter buza, Kelemen Sámuel 2 l. buza, ifj. Imre Mózesné 5 1/4 lit. paszuly, Szabó Miklós 1 l. l. törökbuza, Földes Sándor, 10 kr, 2 liter paszuly, Dibó József 2 l. rosz, Bibó György 1 l. rosz, Sándor Aron 1 l. paszuly, Csorja György 1 lit. törökbuza, Földes György 25 lit. rosz, Kiss Ferencz 1 drb törökbuza, Könyv József 25 lit. rosz, 20 lit. gyümölcs, Nyekula György 1 lit. törökbuza, Kelemen Antal 1 l. paszuly, Kelemen Józsefné 1 liter paszuly, Kelemen Zsigmond 1 liter paszuly, Kelemen Pál József 1 l. rosz, Csorja András 4 kr, Kelemen András 1 l. törökbuza, Gábor András 1 lit. rosz, 1 lit. törökbuza, Kelemen József 1 lit. törökbuza, Nagy András 1 liter rosz, id. Nagy András 1 l. törökbuza, Földes Dénes 10 kr, Hatházi Ferencz 1 l. rosz, Bede Károly 1 l. paszuly, Bagoly Ferencz 50 liter rosz, Arko Lajos 10 kr, Bajka György 1 lit. rosz, Bibó András 50 l. paszuly, Bajkó Sámuel 1 l. rosz, Csorja Sámuel 1 l. törökbuza, Fejér József 1 l. törökbuza, Bagoly Elek 1 l. rosz, Albu László 1 l. törökbuza, Sinka József 1 lit. rosz, Csorja György 1 lit. rosz, Bede Mózes 1 l. rosz, Loka György 1 lit. törökbuza, Bagoly Ferencz 10 lit. rosz, Bagoly Sámuel 10 liter rosz.

Fogadják a jótékony adakozók az árva-ház nevében leghálásabb köszönetünket.

K.-Vásárhely, 1885. decz. 30.

Br. Szentkereszty Stephanie,
elnök.
Vajna Károly,
jegyző.

A közönség köréből.*)

Tek. szerkesztő ur!

A „Székelyföld“ folyó évi 25-ik számában „Egészségügyünk“ czim alatt „Városi“ aláírással megjelent panaszos cikkre csak anynyiban reflektálunk, hogy az abban közölt sok valótlanúságot**) helyreigazítjuk.

Nem való ugyanis, hogy a megyei főorvos 4—5 hétig a sorozás miatt a városról távol volt; nem való, hogy a város és kórház anynyi ideig orvos nélkül maradt volna, mert a megyei főorvos csak 10 napig volt Gyergyóban s ezen idő alatt is gondoskodva volt, hogy egy közel levő körorvos a várost és közkórházat naponta meglátogassa, miről a tanács, a rendőrkaptány és alattirtak bizony-ságot adhatnak; de nem való az sem, hogy a városban csak egy ronesoló toroklob eset is fordult volna elő.

Széki Ferencz.
Szabó Antal.

*) Ezen cikkről a felelősséget csakis a sajtóhatósággal szemben vállaljuk el.
**) Nem épen!

Felelős szerkesztők:
Ifj. Dobay János. Sprencz György.
Kiadó tulajdonos:
Szabó Albert.

RUHASZÖVETEK

csakis tartós juhgyapjuból, középtermetű férfiak számára

3.10 méter	4 rt 96 krért jó juhgyapjuból,
egy	8 frt — krért jobb
ruhára	10 frt — krért finom
	12 frt 40 krért egész finom

Utazó-plaidék (nagy kendők) darabonként 4 frttól 5, 8, 12 frtig. Kiváló finom öltönyöket, nadrágokat, felöltöket, kabát- és esőköpeny-szöveteket, katona-posztót, aba-posztót, egyenruha-posztót, kammgarn, cheviot, trico, női és teke-asztali, peruvien, dosking szöveteket ajánl

Alapítottát STIKAROFESKY JÁNOS 1886-ban.

gyári raktára BRÜNNEN.

Minták bérmentve küldetnek; a szabómester urnaknak minta-kártyák bérmentetlenül; postai utánvét mellett küldemények 10 frton felül bérmentesen.

Állandó posztó-raktárom van, mely több értéket képvisel 150,000 frtnál o. é., és így önként érthető, hogy nagy üzletemben sok 1 — 5 méter hosszú maradék van s kénytelen vagyok az efféle maradékokat nagyon leszállítva, az előállítás árákon eladni. Minták ezekből nem küldhetők, de a nem tetsző maradékok becséreltetnek vagy a pénz visszaadatik. (Megjegyzem, hogy más czégek becsérelnek a maradékokat is talán még rosszabb portékával, de a pénzt vissza nem adják).

Csaló czégek utánzásai miatt kénytelen vagyok a hirdetéssel felhívni; kérem tehát a t. cz. megrendelőket, tartsák meg emlékükből szolid czéget, s mikor szükségük lesz, szerencsétlenségnek becses megrendelésükkel, melyeket a legnagyobb pontossággal fogok teljesíteni.

Levelek elfogadhatnák magyar, német, cseh, lengyel, olasz és francia nyelven.

(7—20)